

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	1	3	6
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester

1048

PUBLIC ADMINISTRATION (In all Mediums)

Paper— Indian Administration

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— Attempt **five** questions in all. Question No. 1 is compulsory.
Attempt rest of **four** questions selecting **one** from each Unit.
All questions are of equal marks.

1. Attempt any **nine** :

- (i) Give the composition of Indian Parliament.
- (ii) Distinguish between Cabinet and the Council of Ministers.
- (iii) How is the Prime Minister of India appointed ?
- (iv) Give two powers of the Prime Minister in relation to Council of Ministers.
- (v) Give two discretionary powers of the Governor.
- (vi) Give the composition of Legislative Council of a State.
- (vii) How many members are nominated by the President to the Rajya Sabha ?

- (viii) Name the sessions of the Indian Parliament.
- (ix) Name the writs issued by Indian Courts.
- (x) By whom is the Cabinet Secretary appointed ?
- (xi) Name any two modes of legislative control over Indian Administration.
- (xii) Give any two functions of the Cabinet Secretary. $9 \times 2 = 18$

UNIT—I

- 2. Discuss in detail the features of Indian Administration. 18
- 3. Discuss the appointment, power, functions and position of President of India. 18

UNIT—II

- 4. Critically discuss Centre and State Legislative relations. 18
- 5. Discuss the appointment, functions and role of Chief Minister of a State. 18

UNIT—III

- 6. Discuss the composition, functions and role of Supreme Court of India. 18
- 7. Define Delegated Legislation. Discuss the reasons for its growth and safeguards. 18

UNIT—IV

8. Discuss the appointment, functions and role of Deputy Commissioner in District Administration. 18
9. Discuss the appointment, functions and role of Chief Secretary of a State. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- सभी में से पांच प्रश्न करो। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है। बाकी चार प्रश्न प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करके करो। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

1. कोई नौ प्रश्न करो :

- (i) भारतीय संसद की संरचना बताइए।
- (ii) मंत्रिमंडल और मंत्रिपरिषद के बीच अंतर स्पष्ट कीजिए।
- (iii) भारत के प्रधानमंत्री को कैसे नियुक्त किया जाता है ?
- (iv) मंत्रिपरिषद के संबंध में प्रधानमंत्री की दो शक्तियां बताइए।
- (v) राज्यपाल की दो विवेकाधीन शक्तियां बताइए।
- (vi) राज्य की विधान परिषद की संरचना बताइए।
- (vii) राष्ट्रपति द्वारा राज्य सभा में कितने सदस्यों को नामांकित किया जाता है ?
- (viii) भारतीय संसद के सत्रों का नाम बताइए।
- (ix) भारतीय न्यायलयों द्वारा जारी लेखों का नाम लिखें।
- (x) कैबिनेट सचिव किसके द्वारा नियुक्त किया जाता है ?

(xi) भारतीय प्रशासन पर विधायी नियंत्रण के किसी भी दो तरीकों का नाम लिखें।

(xii) कैबिनेट सचिव के किसी भी दो कार्यों को बताइए।

9×2=18

यूनिट-I

2. भारतीय प्रशासन के लक्षणों के बारे में विस्तार से चर्चा करें।
18
3. भारत के राष्ट्रपति की नियुक्ति, शक्ति, कार्य और स्थिति पर चर्चा करें।
18

यूनिट-II

4. केंद्र और राज्य विधान संबंधों पर आलोचनात्मक चर्चा करें। 18
5. राज्य के मुख्यमंत्री की नियुक्ति, कार्य और भूमिका पर चर्चा करें।
18

यूनिट-III

6. भारत के सर्वोच्च न्यायालय की संरचना, कार्य और भूमिका पर चर्चा करें।
18
7. प्रत्ययोजित विधान परिभाषित करें। इसके विकास और सुरक्षा उपायों के कारणों पर चर्चा करें।
18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮੇਂ ਤਪਾਯੁਕਤ ਕੀ ਨਿਯੁਕਤਿ, ਕਾਰਯ ਔਰ ਭੂਮਿਕਾ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੇਂ।

18

9. ਰਾਜਯ ਕੇ ਮੁਖਯ ਸਚਿਵ ਕੀ ਨਿਯੁਕਤਿ, ਕਾਰਯ ਔਰ ਭੂਮਿਕਾ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੇਂ।

18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

- (i) ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਦੱਸੋ।
- (ii) ਮੰਤਰੀਮੰਡਲ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- (iii) ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
- (iv) ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਿਖੋ।
- (v) ਰਾਜਪਾਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਿਖੋ।
- (vi) ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਲਿਖੋ।
- (vii) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਭਾ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ?
- (viii) ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (ix) ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

(x) ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਕੌਣ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(xi) ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਢੰਗਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

(xii) ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਦੋ ਫੰਕਸ਼ਨ ਲਿਖੋ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

3. ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਸ਼ਕਤੀ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

5. ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਚਨਾ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

7. ਡੈਲੀਗੇਟਡ ਲੈਜਿਸਲੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਦੇ ਕਾਰਣਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

9. ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18